An Investigation Of Learning Centers In Kindergartens

Yeliz BOLAT, Hitit University, ORCID ID:0000-0002-1661-1645
Tuba CAMCI, Hitit University, ORCID ID: 0009-0004-2421-1520
Emre DEMİR, Hitit University, ORCID ID: 0009-0003-7675-604X
İlker TAŞÇI, Hitit University, ORCID ID: 0009-0004-4436-9747
Zeynep YÜKSEL, Hitit University, ORCID ID: 0009-0003-1405-3971

Abstract

Current study aims to investigate the processes involved in creating learning centers within kindergartens, including factors such as the duration and frequency of use, physical characteristics, organization methods, challenges faced in their usage, and suggestions for the improvement of new centers. The research, conducted during the 2022-2023 academic year, employs a qualitative approach with a case study design. Data were collected through interviews, surveys, and checklists. Participants were chosen through convenience sampling, and 72 classrooms from 16 schools were observed, with interviews conducted with 21 teachers. The data were examined using descriptive statistics and content analysis. The results revealed that the classrooms reviewed included the learning centers recommended by the preschool curriculum, with science and music centers being the least common, and block and book centers being the most widely implemented. Additionally, it was found that teachers primarily developed these centers by leveraging online resources and collaborating with parents and students. The centers were generally used at the beginning of the day for periods ranging from 16 to 25 minutes and were reorganized on a monthly basis. The most common challenges faced in the utilization of these centers included limited physical space, lack of materials, and overcrowded classrooms.

Keywords: Preschool education, Learning environment, Learning centers.

Inonu University
Journal of the Faculty of Education
Vol 26, No 1, 2025
pp. 279-302
DOI
10.17679/inuefd.1549474

Article Type
Research Article

Received
13.09.2024

Accepted
31.01.2025

Suggested Citation

Bolat, Y, Camcı, T, Demir, E, Taşçı, İ. & Yüksel, Z. (2025). An investigation of learning centers in kindergartens, *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 26(1), 279-302. DOI: 10.17679/inuefd.1549474

This research was presented as an oral presentation at an international congress in 2023.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Currently, both public and private preschool education institutions in Turkey implement the preschool curriculum developed by the Board of Education, which was most recently revised in 2013. This curriculum is an eclectic, balanced, play-based, and student-centered program that emphasizes learning through discovery. It incorporates creativity, cultural and universal values, family involvement, the needs of students with special requirements, and the use of learning centers. The curriculum recommends the establishment of learning centers where students can engage in individual or group learning activities within the classroom or in outdoor settings such as the school garden.

Purpose

This study aims to investigate the learning centers in kindergarten classrooms. Specifically, it examines which learning centers are present, how they are organized within the classroom, their physical characteristics, the processes involved in their creation, the duration and methods of their use, the challenges encountered in their implementation, and recommendations for the development of new centers.

Method

This research was designed as a case study, utilizing one of the qualitative research methodologies. The study was conducted across 16 public kindergartens, involving 72 classrooms within these institutions, and included interviews with 21 teachers employed at these schools. Data were collected through a checklist, a questionnaire, and a semi-structured interview form. Observational data were gathered using the checklist, while the teachers' perspectives were captured through the questionnaire and semi-structured interviews. The gathered data were analyzed using frequencies, percentages, and content analysis.

Findings

The study determined that the classrooms analyzed generally included learning centers recommended by the Ministry of National Education. Block and book centers were the most prevalent, while science and music centers were the least common. Seventy-one of the participating teachers reported creating learning centers using internet resources, with assistance from parents and students. Teachers predominantly found the materials in block and art centers to be sufficient, whereas material shortages were most pronounced in music and science centers. Observations revealed that in many classrooms, the names and symbols of learning centers were prepared in various colors but were not displayed at a height accessible to children. In most cases, the cabinets and shelves within the centers were appropriately designed to suit children's heights. The most frequently reported challenges related to learning centers were insufficient physical space, a lack of materials, and overcrowded classrooms. The study also found that learning centers were typically utilized at the beginning of the day for durations of 36–45 minutes and were reorganized on a monthly basis. Additionally, three key recurring issues were identified in the use of these centers.

Discussion & Conclusion

The findings of this research indicate that in the examined kindergartens, learning centers such as blocks, books, art, dramatic play, science, and music are commonly included, whereas other types of learning centers are less frequently established. Similarly, Ögelman and Karakuzu (2016) found in their study on learning centers in preschool institutions that block, book, dramatic play, and art centers are predominantly featured, with temporary interest centers receiving limited attention.

Most teachers participating in this study expressed the view that the physical space and materials available for learning centers in their educational environments are inadequate, identifying this as the most frequently encountered challenge in practice. This finding aligns with several other studies on learning centers (Aysu and Aral, 2016; Demirci and Şıvgın, 2017; Güzelyurt et al., 2019; Özsırkıntı, Akay, and Yılmaz Bolat, 2014; Sazlı, 2019; Şahin, 2020). McLennan (2011) highlights the importance of physical conditions and materials in enhancing the quality of learning centers, while Rentzou (2014) underscores the significance of the physical environment in preschool institutions, emphasizing that it plays a crucial role in achieving the learning objectives of educational programs.

The study also revealed that in some classrooms, block and dramatic play centers were distinctly separated from other centers, while in others, no clear separation was observed. The lack of physical separation in certain classrooms may lead to distractions, reduced focus, and disruptions caused by activities in neighboring centers.

Moreover, the finding that learning centers are primarily used at the start of the day suggests a positive impact on learning outcomes, as students are more energetic and capable of active participation during this time.

Anaokullarındaki Öğrenme Merkezlerinin İncelenmesi

Yeliz BOLAT, Hitit Üniversitesi, ORCID ID:0000-0002-1661-1645
Tuba CAMCI, Hitit Üniversitesi, ORCID ID: 0009-0004-2421-1520
Emre DEMİR, Hitit Üniversitesi, ORCID ID: 0009-0003-7675-604X
İlker TAŞÇI, Hitit Üniversitesi, ORCID ID: 0009-0004-4436-9747
Zeynep YÜKSEL, Hitit Üniversitesi, ORCID ID: 0009-0003-1405-3971

Öz

Öğrenme merkezleri, öğrencilerin aktif öğrenmelerini ve kendi öğrenmelerini yönetmelerini sağlayan bir öğretim yöntemidir. Bu merkezler, öğrencilerin pasif bir şekilde bilgi almalarını değil, kendi keşifleri ve deneyimleri yoluyla öğrenmelerini sağlar. Okul öncesi çocuklar için hazırlanan eğitim programında dersliklerde kitap, sanat, blok, fen, müzik ve dramatik oyun merkezlerinin bulunması gerektiği belirtilmektedir. Bu araştırmanın amacı, anaokullarındaki öğrenme merkezlerinin oluşturulma süreçlerini, kullanım sürelerini ve biçimlerini, fiziksel özelliklerini, yapılandırılma yöntemlerini, kullanımda karşılaşılan sorunları ve yeni öğrenme merkezlerinin oluşturulması için sunulan önerileri incelemektir. Nitel bir araştırma olarak tasarlanan bu çalışma, durum çalışması deseniyle 2022-2023 eğitim-öğretim yılında gerçekleştirilmiştir. Veriler toplama aracı görüşme formu, anket ve kontrol listesi ile toplanmıştır. Araştırmada, katılımcılar kolay ulaşılabilir durum örneklemesiyle seçilen ve 16 okuldaki 72 derslik incelenmiş ve 21 öğretmenle görüşme yapılmıştır. Veriler, betimsel istatistik ve içerik analizi yöntemleriyle değerlendirilmiştir. Araştırma sonuçları, incelenen dersliklerde okul öncesi eğitim programında tavsiye edilen öğrenme merkezlerinin bulunduğunu, bunlar arasında en az fen ve müzik merkezine, en fazla ise blok ve kitap merkezine yer verildiğini ortaya koymuştur. Öğretmenlerin, bu merkezleri internet kaynakları kullanarak, veliler ve öğrencilerle birlikte oluşturdukları; merkezlerin en çok güne başlama saatlerinde ve 16-25 dakika süreyle kullanıldığı ve genellikle aylık olarak yeniden düzenlendiği tespit edilmiştir. Öğrenme merkezlerinin kullanımında en sık karşılaşılan sorunlar ise fiziki alanın ve materyallerin yetersizliği ile sınıflardaki öğrenci sayısının kalabalık olmasıdır.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi eğitim, Öğrenme ortamı, Öğrenme merkezleri.

İnönü Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dergisi
Cilt 26, Sayı 1, 2025
ss. 279-302
DOI
0.17679/inuefd.1549474

Makale Türü
Araştırma Makalesi

Gönderim Tarihi
13.09.2025

Kabul Tarihi
31.01.2025

Önerilen Atıf

Bolat, Y, Camcı, T, Demir, E, Taşçı, İ. ve Yüksel, Z. (2025). Anaokullarındaki öğrenme merkezlerinin incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(1), 279-302. DOI: 10.17679/inuefd.1549474

Bu araştırma 2023 yılında Uluslararası bir kongrede sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

1. Giriş

Eğitim programı, bir eğitim kurumunda öğrencilere kazandırılması hedeflenen bilgi, beceri ve tutumların, hangi içerikle, etkinliklerle verileceğini ve nasıl değerlendirileceğini gösteren bir tasarımdır. Eğitim programı ögeleri hedefler, içerik, öğretim-öğrenme süreci ve değerlendirme olmak üzere birbiriyle yakından ilişkili dört ögeden oluşmaktadır. Hedefler, eğitim programının temelini oluşturur ve diğer ögelerin belirlenmesini sağlar. İçerik, hedeflere ulaşmak için gerekli olan tutum, bilgi ve becerileri kapsar. Öğretim-öğrenme süreci, hedeflere ulaşmak için kullanılan yöntemleri, teknikleri ve materyalleri içerir. Değerlendirme, hedeflere ulaşılıp ulaşılmadığını ölçmek için kullanılan yöntemleri, teknikleri ve materyalleri kapsar. Öğrencilerin gelişim özellikleri ve yaşları dikkate alınarak her eğitim kademesi için (okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim) farklı eğitim programları hazırlanmakta ve uygulanmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri'nde ve Avrupa ülkelerinde okul öncesi eğitim programlarının düzenlenmesinde, öğrencinin aktif katılımını teşvik eden ve çocuğun ilgi alanlarına uygun öğretim yöntemleri yaygın olarak benimsenmektedir (Epstein, 2007). Bu programlar, öğrencilerin kendi öğrenme süreçlerini yönetme becerilerini geliştirmeye yönelik olup, eleştirel ve analitik düşünme, sorun çözme ve iş birliği yapma gibi becerileri desteklemektedir (Copple and Bredekamp, 2009). Çok yönlü bir yapı sunan okul öncesi eğitim programları, çocuk gelişiminin biyolojik, psikolojik ve sosyal yönlerini de dikkate alarak hazırlanır. Montessori, Waldorf, Reggio Emilia gibi uluslararası eğitim yaklaşımlarının bazı özelliklerinin de benimsendiği programlarda, oyun temelli öğrenme, çocuk merkezli öğretim, açık uçlu materyal kullanımı ve keşfederek öğrenme gibi unsurlar yer almaktadır (Aljabreen, 2020).

Ülkemizdeki anaokulu ve anasınıflarında 2013 yılında MEB' e bağlı Talim Terbiye Kurulu tarafından geliştirilen okul öncesi eğitim programı uygulanmaktadır. Yurtiçinde ve yurt dışında yapılan bilimsel araştırmalardan yararlanılarak sarmal ve eklektik bir yapıda organize edilen Bu program, okul öncesi eğitimin kalite standartlarını yükseltmek için okul öncesi eğitimi güçlendirme projesi kapsamında geliştirilmiştir (Köksal ve ark., 2016; MEB, 2013). Eklektik bir yapıda olan program, uluslararası çeşitli model ve yaklaşımları temel almakta ve bu yaklaşımların özelliklerini programda yer alan kazanım ve göstergelere yansıtarak, öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına uygun öğrenme-öğretme süreçleri hazırlanmasına ve uygulanmasına imkân vermektedir (Köksal v ark., 2016).

Okul öncesi eğitim programının üç temel amacı vardır. İlk hedef, gelişmiş öğrenme deneyimleri yoluyla okul öncesi dönemdeki tüm çocukların sağlıklı büyüme ve gelişimini desteklemektir. İkinci hedef, öğrencilere yardımcı olarak onların bilişsel, sosyal-duygusal, fiziksel ve dilsel gelişimlerini en üst düzeye çıkarmak, üçüncü hedef ise çocuklara temel özbakım becerilerini edindirmek ve onları bir üst eğitim kademesine hazırlamaktır (MEB, 2013).Bu amaçlar doğrultusunda program geliştirme yaklaşımı olarak sarmal ve eklektik yapı benimsenmiştir. Okul öncesi eğitim programı özel gereksinimli öğrencileri dikkate alan, yaratıcılığı, keşfederek öğrenmeyi, kültürel ve evrensel değerleri, aile katılımını, öğrenme merkezlerini önemseyen, oyun temelli, dengeli, öğrenci merkezli bir programdır. Programda öğrencilerin bireysel ya da grup halinde öğrenme yaşantıları geçirebilecekleri, kapalı ya da açık alanda farklı öğrenme merkezlerinin oluşturulması önerilmektedir.

Öğrenme merkezleri günlük olarak planlanan etkinliklerde yer alan kazanım ve göstergelere göre seçilmiş çeşitli materyalleri barındıran, farklı malzemelerle (yere yapıştırılan bantlar, farklı renkte halılar, pano, dolap/raflar veya yer döşemeleri vb.) birbirinden ayrılmış olan oyun alanlarıdır (MEB, 2013). Bu merkezler, öğretmenin yönlendirmesi olmadan öğrencilerin kendi kararlarını vererek materyaller yardımıyla öğrendikleri bir alandır (Pattillo and Vaughan, 1992).

Öğrenme merkezleri, öğrencilerin aktif öğrenmelerini ve kendi öğrenmelerini yönetmelerini sağlayan bir öğretim yöntemidir. Bu merkezler, öğrencilerin pasif bir şekilde bilgi

almalarını değil, kendi keşifleri ve deneyimleri yoluyla öğrenmelerini sağlar. Bu sayede, öğrenciler öğrenme sürecinde daha aktif olurlar ve öğrendiklerini daha iyi anlarlar. Öğrenme merkezlerinde çocuk öğrenme sürecine aktif olarak katılacağı için, bu merkezler çocuğun kendisini ifade etmesine, yaratıcılığını geliştirmesine, yardımlaşma, paylaşma ve işbirliği içerisinde çalış alışkanlığı kazanmasına, sorumluluk alma, görev bilinci ve üstlendiği görevi yerine getirerek sonuçlandırmasına, sorun çözme, karar verme ve neden-sonuç ilişkisi kurma becerilerini geliştirmesine ve motor becerilerini geliştirmesine imkan tanır (Aral ve ark., 2011). Anaokullarda öğrenme merkezlerinin yer alması, dikkat süreleri sınırlı olan okul öncesi dönemdeki çocukların eğitim etkinliklerine yönelik ilgilerinin daha uzun süre canlı tutulmasına katkı sağlamaktadır (Orcan Kaçan ve ark., 2021). Öğrenme merkezleri, öğrencilerin kendi öğrenme hedeflerini belirlemelerine, öğrenme süreçlerini planlamalarına ve öğrenmelerini değerlendirmelerine olanak tanır. Böylece öğrenciler öğrenme sürecini daha fazla kontrol ederler ve öğrenmelerini daha etkili bir şekilde yönetirler. Bu merkezler ayrıca farklı öğrenme stillerine sahip öğrencilere uygun, çeşitli materyaller ve etkinlikler sunduğu için tüm öğrenciler kendi öğrenme stillerine uygun şekilde öğrenebilirler. Öğrenme merkezlerinde öğrencilerin birlikte çalışmasını ve iletişim kurmasını gerektiren etkinlikler bulunduğundan, öğrenciler işbirliği ve iletişim becerilerini geliştirir. Bunun yanı sıra öğrencilerin yaratıcılıklarını ve problem çözme becerilerini geliştirmelerine yardımcı olan etkinliklerle öğrenciler yeni fikirler üretmeyi ve sorunlara çözümler bulmayı da öğrenirler. Öğrenme merkezleri öğrencilerin dil gelişimi ve kelime haznesini geliştirme açısından zengin fırsatlar ve imkanlar tanıyan bir öğrenme ortamıdır (Goldstein and Randolph, 2017). Öğrenme merkezleri, erken çocukluk eğitiminde, çocukların aktif öğrenmelerini destekleyen önemli bir öğretim aracıdır. Çocukların belirli beceriler üzerinde yoğunlaşabilmelerini sağlamak için farklı alanlardan ayrılan bu merkezler, keşif, oyun ve grup etkileşimi yoluyla öğrenmeyi destekler. Bank Street eğitim modelinde de benzer bir şekilde, öğrencinin çevresinde etkin bir öğrenme yaşantısı geçirebilmesi için sınıf ortamı çeşitli merkezlere ayrılmakta ve bu merkezlerde öğrencinin bireysel ilgi alanlarını keşfetmesi sağlanmaktadır (Nager and Shapiro, 2007).

Okul öncesi çocuklar için hazırlanan eğitim programında dersliklerde kitap, sanat, blok, fen, müzik ve dramatik oyun merkezlerinin bulunması gerektiği belirtilmektedir (MEB, 2013). Bu merkezlerin yanında ayrıca okul öncesi eğitim programında çocukların günlük hayat becerilerini geliştirip, onlara uygulama fırsatı yaratacak mağaza, restoran, postane, pazar yeri, hastane, banka vb. yerlerde geçici öğrenme merkezleri oluşturulabileceği de belirtilmektedir. Öğrenme merkezleri oluşturulurken öğretmen, sınıfın fiziksel özelliklerini ve sınıf mevcudunu ve öğrencilerin bireysel gereksinimlerine ve ilgilerini dikkate almalıdır. Bunun yanı sıra oluşturulan öğrenme merkezleri; aylık plana ve belirli gün ve haftalara uygun olarak güncellenmelidir (MEB, 2013). Okul öncesi eğitim programında verilen bu öneriler kurumdaki uygulamalara ne düzeyde yansımaktadır? Bu soru doğrultusunda araştırmada okul öncesi çocuklar için hazırlanan eğitim programında öğrenme merkezlerinin oluşturulması ve yapılacak uygulamalar için verilen önerilerin kurumlarda yerine getirilip getirilmediği belirlenmeye çalışılmıştır.

Bu araştırmanın amacı anaokullarındaki öğrenme merkezlerinin incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorular cevaplanmıştır:

1. Anasınıflarında hangi öğrenme merkezleri (sayısı/çeşidi) bulunmaktadır?
2. Öğrenme merkezlerinin oluşturulma şekilleri nasıldır?
3. Öğrenme merkezlerinin fiziki özellikleri nasıldır?
4. Öğrenme merkezlerinin kullanılma zamanları ve süreleri nasıldır?
5. Öğrenme merkezlerinin düzenlenme sıklığı nasıldır?
6. Öğrenme merkezlerinin kullanılmasında karşılaşılan sorunlar nelerdir?

7. Öğrenme merkezlerinin daha nitelikli olması için öğretmenlerin önerileri nelerdir?

8. Sınıflarda bulunanların dışında hangi öğrenme merkezleri oluşturulabilir? Niçin?

İlgili alanyazında anasınıflarındaki öğrenme merkezleri ile ilgili yapılan araştırmalar gözden geçirildiğinde öğrenme merkezlerinin durumunun belirlenmesi; öğrencilerin görüşüne göre düzenledikleri öğrenme merkezlerindeki faaliyetlerin incelendiği; bu merkezlerin düzenlenmesinin ve kullanılmasının değerlendirildiği; bu merkezlerin çocukların serbest oyun davranışları üzerindeki etkisinin araştırıldığı; öğretmenlerin öğrenme merkezleri ile ilgili görüşlerinin ve faaliyetlerinin belirlendiği; serbest zaman uygulamalarının incelendiği; öğrenme merkezlerinde zaman geçiren engelli çocukların sosyal etkileşiminin incelendiği; öğrenme merkezlerinin dil ve akademik becerilerin gelişimine etkisinin araştırıldığı çalışmalar olduğu görülmüştür (Aktın ve Aşçı 2021; Aktulun ve Kızıltepe, 2018; Aysu ve Aral, 2016;Brown and Bergen, 2009; Çakır, 2011; Çelebi Öncü, 2017; Erşan, 2011; Gülay Ögelman, 2014; Gülay Ögelman ve Karakuzu, 2016; Metin, 2017; Orcan Kaçan ve ark., 2021; Özyürek ve Aydoğan, 2011; Özyürek ve Kılınç, 2015). Öğrenme merkezleri ile ilgili ülkemizde yapılan araştırmaların sınırlı sayıda olduğu söylenebilir. Bu araştırmada yapılan araştırmalardan farklı olarak hangi öğrenme merkezlerinin yer aldığı, öğrenme merkezlerinin oluşturulma şekilleri, kullanılma süreleri ve şekilleri, fiziki özellikleri, yapılandırma şekilleri, kullanımda karşılaşılan sorunlar ve oluşturulabilecek yeni merkezler ile ilgili tavsiyeler de araştırılmıştır. Araştırma bu açıdan diğer araştırmalardan ayrılmaktadır. Ayrıca bu araştırmada elde edilen sonuçlar okul öncesi eğitim ortamlarında öğrenme merkezlerinin zenginleştirilmesi, uygulamalarda karşılaşılan sorunların çözümü açısından okulöncesi öğretmenlerine öneriler sunmakta ve böylece daha nitelikli bir eğitim ortamı oluşturmada yardımcı olmaktadır. Ayrıca var olan öğrenme merkezlerinden farklı olarak oluşturulabilecek yeni öğrenme merkezlerinin belirlenmesi, hem öğretmenlerin öğretim ortamlarını zenginleştirmeleri, hem de öğrencilere yeni öğrenme fırsatları ve deneyimleri sunulması açısından önem arz etmektedir. Çalışmadan elde edilecek sonuçlar eğitim programı uzmanlarının okul öncesi eğitim programının geliştirilmesi ve yeniden düzenlenmesi açısında da veri sunmaktadır.

2. Yöntem

Bu araştırmada anaokullarındaki öğrenme merkezlerinin incelenmesi amaçlandığı için, nitel araştırma yaklaşımı temel alınmış ve durum çalışması olarak yürütülmüştür. Durum çalışması, "nasıl" ve "neden" sorularını inceleyen bir araştırma yöntemidir, bu sorular katılımcıların bakış açılarını ve algılarını yorumlamada önemi taşır ve araştırmacı, kontrollü olarak dahil olmadığı bir olguyu veya olayı keşfedebilir (Yıldırım & Şimşek, 2016). Yürütülen durum çalışmasında “Bütüncül Tek Durum Deseni” esas alınmıştır. Bu yaklaşımda analizin yalnızca bir bileşeni (birey, kurum, program veya okul) vardır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu çalışmada anaokulu tek bileşen olarak ele alınmıştır. Araştırmanın katılımcıları belirlenirken örnekleme yöntemi olarak amaçlı yöntem kullanmış ve kolay ulaşılan bir durum seçilmiştir. Bu örneklemede araştırmanın amacına uygun, araştırmacının ulaşılması kolay olan yakın durum seçilir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu çalışmada Orta Karadeniz Bölgesinde yer alan bir ildeki 16 devlet anaokulu ve bu okullardaki 72 derslik araştırma kapsamında incelenmiş, bu dersliklerde görev yapan 72 öğretmen anket doldurmuş ve bu okullarda görev yapan öğretmenlerden 21 öğretmen ile de görüşme yapılmıştır. Katılımcılara ait kişisel özelliklere ait bilgiler Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1.

Katılımcıların Kişisel Özellikleri (N=72)

Özellikler	Kategori	f	%
Cinsiyet	Kadın	71	98.6
	Erkek	1	1.4
Medeni durum	Evli	58	80.6
	Bekar	14	19.4
	5 yıldan az	3	4.2
	6-10 yıl	4	5.6
Kıdem	11-15 yıl	45	62.5
	16-20 yıl	8	11.1
	21 yıl ve üstü	12	16.7
	Eğitim Fakültesi	47	65.3
Mezun olunan fakülte	Sağlık Bil. Fak.	2	2.8
	Açık Öğretim Fak.	21	29.2
	Diğer	2	2.8
Lisansüstü eğitim yapma	Evet	9	12.5
	Hayır	63	87.5
	10-15 öğrenci	28	38.9
Sınıf mevcudu	16-20 öğrenci	26	36.1
	21 ve üstü öğrenci	18	25
	36-48 ay	10	13.9
Öğrenci yaş grubu	49-60 ay	23	31.9
	61-72 ay	39	54.2

Tablo 1'e bakıldığında katılımcıların 71'i kadın 1'i erkektir. Bu katılımcıların 58'i evli, 14'ü bekârdır. Öğretmenlerin 3'ü 5 yıldan az; 4'ü 6-10yıl arası; 45'i 11-15 yıl; 8'i ise 21 yıl ve üstü kıdeme sahip olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin çoğunluğu 11-15 yıl kıdeme sahip deneyimli, öğretmenlerdir. Mezun olunan fakülteye baktığımızda öğretmenlerin 47'sinin eğitim fakültesi, 2'sinin sağlık bilimleri fakültesi, 21'nin açık öğretim fakültesi ve 2'sinin de diğer fakültelerden mezun oldukları görülmektedir. Bu öğretmenlerden sadece 9'u lisansüstü eğitim yapmıştır. Öğretmenlerin 28'i 10-15 kişilik sınıflarda, 26'sı 16-20 kişilik sınıflarda ve 18'i 21 kişi v üstü sınıflarda görev yapmaktadır. Çalıştıkları öğrenci yaş gruplarına bakıldığında 10'nun 3-4 yaş; 23'nün 4-5 yaş; 39'nun ise 5-6 yaş grubu çocuklarla çalıştıkları görülmektedir.

2.1. Veri Toplama Araçları

Araştırmada araştırmacıların geliştirdiği anket, kontrol listesi ve yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Bu araçlar tasarlanırken, konuyla ilişkili literatür ve MEB okul öncesi eğitim programındaki öğrenme merkezleri özellikleri incelenmiş ve maddeler yazılmıştır. Veri toplama araçları eğitim bilimleri ve çocuk gelişimi alanında birer uzman tarafından incelenmiş, görüşleri alınarak gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Gözlem verileri kontrol listesiyle, öğretmen görüşleri ise görüşme ve anket ile elde edilmiştir. Kontrol listesi çalışmanın sorularına yönelik hazırlanan 9 maddeden oluşmaktadır. Bu maddeler evet-hayır ya da var-yok şeklinde iki cevaptan oluşmaktadır. Öğretmen görüşleriyle ilgili anket iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm öğretmenlerin kişisel özelliklerine yönelik sorulardan oluşmaktadır. İkinci bölümde ise araştırmanın alt amaçlarına yönelik olarak hazırlanan birden fazla seçeneğin seçilebildiği 5 soru; evet-hayır olarak cevaplanan 3 soru; yeterli, yetersiz, kısmen olarak cevaplanan 2 soru, çoktan seçmeli 3 soru ve 2 açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Yarı yapılandırmış görüşme formunda araştırmanın alt amaçlarına paralel olarak hazırlanmış 9 açık uçlu soru bulunmaktadır. Anket geliştirilirken araştırmanın genel amacı ve alt amaçları dikkate alınarak madde havuzu oluşturmuş, iki uzman tarafından incelenmiş, görüşleri alınarak gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Anketin ön uygulaması örneklem dışındaki okullarda görev yapan yirmi öğretmenle yapılmış ve

anlaşılmayan maddeler düzeltilerek anket kullanıma hazır hale getirilmiştir. Veriler 2022-2023 eğitim öğretim yılının ikinci döneminde toplanmıştır.

2.2. Verilerin Analizi

Kontrol listesi ve anket ile toplanan veriler betimsel olarak frekans ve yüzde kullanılarak analiz edilmiş, görüşme ile toplanan bilgiler içerik analizi ile kullanılarak analiz edilmiştir. İçerik analizi, olaylar ve gerçekler hakkında temel kavramların ortaya çıkarılması için kodların, temaların ve kategorilerin kapsamlı bir şekilde incelenmesini içerir (Yıldırım & Şimşek, 2016). Bu süreç, kayıtlı kelime, cümle, paragraf veya pasaj gibi analiz birimlerinin desteklenmesini gerektirir(Yıldırım & Şimşek, 2016). Görüşmelerden elde edilen metinler satır satır okunarak kodlar oluşturulmuş, kodlar ise temalar altında toplanmış ve böylelikle analizde tümevarımsal bir süreç izlenmiştir. Kodlamadaki güvenirliği sağlamak için, analizde eğitim bilimleri alanında doktora derecesine sahip ikinci kodlayıcı kullanılmıştır. Analizlerin güvenilirliği güvenirlik formülü ile belirlenmiştir (Güvenirlik = Görüş Birliği/ Görüş Birliği +Görüş Ayrılığı) (Miles and Huberman, 1994). Kodlama yapan uzmanlar arasındaki güvenirlik .91 olarak belirlenmiştir. Oluşturulan kodlar ve temalar tablolar yardımıyla sunulmuş, inandırıcılığı arttırmak için doğrudan alıntılar yapılmıştır.

3. Bulgular

Araştırma kapsamında 72 dersliğin gözlenmesi için kontrol listesi ve 72 öğretmenin görüşleri için anket kullanılmıştır. Araştırmada daha derin ve zengin veriler toplamak için 21 öğretmenle görüşme yapılmış ve toplanan veriler analiz edilmiş, bulgular birleştirilerek araştırmada cevap aranan sorulara uygun olarak sunulmuştur.

3.1. Anasınıflarında Bulunan Öğrenme Merkezlerine (Sayısı/Çeşidi) İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci sorusu "Anasınıflarında hangi öğrenme merkezleri (sayısı/çeşidi) bulunmaktadır?" şeklindedir. Bu sorunun cevabını bulmak için sınıfta gözlem yapılmış ve kontrol listesine tik atarak veriler toplanmıştır. Anasınıflarında bulunan öğrenme merkezlerine yönelik analiz sonuçları Tablo 2'de belirtilmiştir.

Tablo 2.

Anasınıflarında Bulunan Öğrenme Merkezlerine (Sayısı/Çeşidi) Yönelik Bulgular

Öğrenme Merkezleri	Var		Yok	
	f	%	f	%
Blok merkezi	69	95.8	3	4.2
Kitap merkezi	65	90.3	7	9.7
Müzik merkezi	39	54.2	33	45.8
Sanat merkezi	56	77.8	16	22.2
Fen merkezi	41	56.9	31	43.1
Dramatik oyun merkezi	55	76.4	17	23.6

Tablo 2'ye göre çalışmada gözlem yolu incelenen 72 dersliğin 69'unda blok merkezi; 65'inde kitap merkezi; 56'sında sanat merkezi; 55'inde dramatik oyun merkezi; 41'inde fen merkezi; 39'nda müzik merkezi bulunmaktadır. Bu bulgulara göre incelenen dersliklerde en çok blok ve kitap merkezi, en az fen ve müzik merkezi bulunmaktadır. Bu merkezlerden farklı olarak. 5 derslikte matematik, 3 derslikte evcilik, 2 derslikte trafik, 2 derslikte kozmik ve dil köşesi, bir derslikte ise yap-boz köşesi bulunmaktadır.

3.2. Öğrenme Merkezini Oluşturma Şekline İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci sorusu "Öğrenme merkezlerinin oluşturulma şekilleri nasıldır?" şeklindedir. Bu sorunun cevabını bulmak için anketten yararlanılmıştır. Anketi dersliklerde görev yapan 72 öğretmen doldurmuştur. Öğretmenlerin verdikleri cevapların frekansları hesaplanarak Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3.

Öğrenme Merkezlerinin Oluşturulma Şekillerine ile İlgili Bulgular

Öğrenme Merkezini Oluşturma Şekli	f	%
Kendim oluşturdum.	43	59.7
Okul yönetiminin yardımıyla oluşturdum.	28	38.9
Öğretmen arkadaşlarımın yardımıyla oluşturdum.	56	77.8
Öğrencilerin yardımıyla oluşturdum.	71	98.6
Velilerin yardımıyla oluşturdum.	71	98.6
Sponsor yardımıyla oluşturdum.	0	0
İnternet yardımıyla oluşturdum.	71	98.6

Tablo 3'e göre araştırmaya katılan öğretmenlerin 71'i öğrenme merkezlerini internetten yararlanarak, velilerin yardımıyla ve öğrencilerle birlikte oluşturmaktadır. Öğretmenlerin 56'sı okuldaki öğretmen arkadaşlarının yardımıyla oluşturmakta, 46'sı ise kendi başına oluşturmaktadır. Öğretmenlerin sadece 28'i okul idaresinden yardım aldığını belirtmiştir. Öğrenme merkezlerini sponsor yardımıyla oluşturan öğretmen bulunmamaktadır.

3.3. Öğrenme Merkezlerinin Fiziki Özelliklerine İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü sorusu "Öğrenme merkezlerinin fiziki özellikleri nasıldır?" şeklindedir. Bu sorunun cevabını bulmak için kontrol listesi, anket ve görüşmelerden elde edilen verilerden yararlanılmıştır.

3.3.1. Öğrenme Merkezlerinin Fiziki Alanı İle İlgili Anket Verilerinin Analizinden Elde Edilen Bulgular

Öğrenme merkezlerinin fiziki alanının yeterliliği ile ilgili analiz bulguları Tablo 4'te belirtilmiştir.

Tablo 4.

Öğrenme Merkezlerinin Fiziki Alanının Yeterliliğine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Öğrenme merkezlerinin fiziki alanı	Yeterli		Kısmen Yeterli		Yetersiz	
	f	%	f	%	f	%
	7	9.7	41	56.9	24	33.3

Öğretmenlerin 41'i öğrenme merkezlerinin fiziki alanının kısmen yeterli olduğunu; 24'ü yetersiz olduğu; 7'si ise yeterli olduğunu belirtmiştir. Öğrenme merkezlerindeki materyallerin yeterliliği ile ilgili analiz bulguları Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5.

Öğrenme Merkezlerindeki Materyallerin Yeterliliğine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Öğrenme merkezlerindeki materyaller	Yeterli		Kısmen Yeterli		Yetersiz	
	f	%	f	%	f	%
Blok merkezi	38	52.8	22	30.6	12	16.7
Kitap merkezi	24	33.3	27	37.5	21	29.2
Müzik merkezi	10	13.9	12	16.7	50	69.4
Sanat merkezi	32	44.4	16	22.2	24	33.3
Fen merkezi	15	20.8	10	13.9	47	65.3
Dramatik oyun merkezi	26	36.1	17	23.6	29	40.3

Öğrenme merkezlerinde yer alan materyallerin durumu ile ilgili olarak öğretmenlerin 38'i blok merkezlerindeki materyallerin yeterli, 22'si kısmen yeterli, 12'si yetersiz olduğu

belirmiştir. Kitap merkezindeki materyallerle ilgili olarak 24'ü yeterli, 27'si kısmen yeterli, 21'i yetersiz olduğunu ifade etmiştir. Müzik merkezindeki materyallerle ilgili olarak 10'u yeterli, 12'si kısmen yeterli, 50'si yetersiz olduğunu belirmiştir. Sanat merkezindeki materyallerle ilgili olarak 32'si yeterli, 16'sı kısmen yeterli, 24'ü yetersiz olduğunu ifade etmiştir. Fen merkezindeki materyallerle ilgili olarak 15'i yeterli, 10'u kısmen yeterli, 47'si yetersiz olduğunu belirmiştir. Dramatik oyun merkezindeki materyallerle ilgili olarak 26'sı yeterli, 17'si kısmen yeterli, 29'u yetersiz olduğunu ifade etmiştir. Bu bulgulara göre öğretmenler en çok blok merkezi ve sanat merkezindeki materyallerin yeterli olduğu görüşündedir. En fazla materyal eksikliğinin ise müzik ve fen merkezinde olduğu bulgular arasındadır.

3.3.2. Öğrenme Merkezlerinin Fiziki Alanı İle İlgili Gözlem Verilerinin Analizinden Elde Edilen Bulgular

Öğrenme merkezlerinin adları ve sembolleri farklı renklerde hazırlanarak, çocukların görebileceği şekilde yapıştırılma durumuna yönelik analiz bulguları Tablo 6'da belirtilmiştir.

Tablo 6.

Öğrenme Merkezlerinin Adları Ve Sembolleri Farklı Renklerde Hazırlanarak, Çocukların Görebileceği Şekilde Yapıştırılma Durumuna İlişkin Bulgular

Öğrenme merkezlerinin adlandırılması	Evet		Hayır	
	f	%	f	%
Blok merkezi	23	31.9	49	68.1
Kitap merkezi	21	29.2	51	70.8
Müzik merkezi	16	22.2	56	77.8
Sanat merkezi	21	29.2	51	70.8
Fen merkezi	18	25.0	54	75.0
Dramatik oyun merkezi	23	31.9	49	68.1

Öğrenme merkezlerinin adları ve sembolleri farklı renklerde hazırlanarak, çocukların görebileceği şekilde yapıştırılma durumu ile ilgili olarak yapılan gözlemde blok merkezlerinin 49'unun; kitap merkezlerinin 51'nin; müzik merkezlerinin 56'sının; sanat merkezlerinin 51'nin; fen merkezlerinin 54'sinin, dramatik oyun merkezlerinin 49'unun adı ve sembolü çocukların görebileceği şekilde yapıştırılmamıştır. Bu bulgulara göre gözlem yapılan dersliklerin çoğunda öğrenme merkezlerinin adları ve sembolleri farklı renklerde hazırlanarak, çocukların görebileceği şekilde yapıştırılmamıştır.

Öğrenme merkezindeki dolaplar/raflar çocukların boyuna uygunluğuna yönelik analiz bulguları Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7.

Öğrenme Merkezindeki Dolaplar/Raflar Çocukların Boyuna Uygunluğuna İlişkin Bulgular

Öğrenme merkezlerinin çocukların boyuna uygunluğu	Evet		Hayır	
	f	%	f	%
Blok merkezi	67	93.1	5	6.9
Kitap merkezi	60	83.3	12	16.7
Müzik merkezi	36	50.0	36	50.0
Sanat merkezi	51	70.8	21	29.2
Fen merkezi	31	43.1	41	56.9
Dramatik oyun merkezi	49	68.1	23	31.9

Öğrenme merkezindeki dolaplar/raflar çocukların boyuna uygunluğu ile ilgili yapılan gözlemde blok merkezlerinin 67'sinin; kitap merkezlerinin 60'nın; müzik merkezlerinin 36'sının; sanat merkezlerinin 51'nin; fen merkezlerinin 31'inin, dramatik oyun merkezlerinin 49'nun dolaplarının ve raflarının çocukların boyuna uygun olduğu belirlenmiştir. Bu bulgulara göre

incelenen dersliklerin çoğunda öğrenme merkezindeki dolapların/rafların çocukların boyuna uygunluğunun dikkate alındığı söylenebilir.

Öğrenme merkezileri birbirinden bantla/ farklı renklerdeki yer döşemesi ya da halı ile ayrılma durumu ile ilgili elde edilen analiz bulguları Tablo 8'de yer almaktadır.

Tablo 8.

Öğrenme Merkezileri Birbirinden Bantla/ Farklı Renklerdeki Yer Döşemesi Ya Da Halı İle Ayrılma Durumuna İlişkin Bulgular

Öğrenme merkezlerinin birbirinden ayrılması	Evet		Hayır	
	f	%	f	%
Blok merkezi	27	37.5	45	62.5
Kitap merkezi	6	8.3	66	91.7
Müzik merkezi	1	1.4	71	98.6
Sanat merkezi	2	2.8	70	97.2
Fen merkezi	1	1.4	71	98.6
Dramatik oyun merkezi	23	31.9	49	68.1

Öğrenme merkezileri birbirinden bantla/ farklı renklerdeki yer döşemesi ya da halı ile ayrılma durumu ile ilgili yapılan gözlemde blok merkezlerinin 27'sinin; kitap merkezlerinin 6'sının; müzik merkezlerinin 1'inin; sanat merkezlerinin 2'sinin; fen merkezlerinin 1'inin, dramatik oyun merkezlerinin 23'nün diğer merkezlerden ayrıldığı belirlenmiştir. Bu bulgular gözlem yapılan dersliklerde blok ve dramatik oyun merkezlerinin bir kısmının diğer merkezlerden ayrıldığını, diğer merkezlerin ise ayrılmadığını göstermektedir.

Öğrenme merkezleri konumlandırılırken sesli ve sessiz çalışılarak merkezler dikkatte alınma durumu ile ilgili elde edilen analiz bulguları Tablo 9'de yer almaktadır.

Tablo 9.

Öğrenme Merkezleri Konumlandırılırken Sesli Ve Sessiz Çalışılarak Merkezler Dikkatte Alınma Durumu Durumuna İlişkin Bulgular

Öğrenme Merkezlerinin konumlandırılması	Evet		Hayır	
	f	%	f	%
Blok merkezi	34	47.2	38	52.8
Kitap merkezi	18	25.0	54	75.0
Müzik merkezi	18	25.0	54	75.0
Sanat merkezi	40	55.6	32	44.4
Fen merkezi	27	37.5	45	62.5
Dramatik oyun merkezi	31	43.1	41	56.9

Öğrenme merkezleri konumlandırılırken sesli ve sessiz çalışılarak merkezler dikkatte alınma durumu ile ilgili yapılan gözlemde blok merkezlerinin 34'nde; kitap merkezlerinin 18'inde; müzik merkezlerinin 18'inde; sanat merkezlerinin 40'ında; fen merkezlerinin 27'sinde, dramatik oyun merkezlerinin 31'nde bu durumun dikkate alındığı belirlenmiştir. Bu bulgular gözlem yapılan dersliklerde özellikle çok gürültü ve ses olan müzik merkezlerinde ve sessizliğe ihtiyaç duyulan kitap merkezlerinde bu durumun çok az dikkate alındığını göstermektedir.

3.3.3. Öğrenme Merkezlerinin Fiziki Alanı İle İlgili Görüşme Verilerinin Analizinden Elde Edilen Bulgular

Çalışmaya katılan ve görüşme yapılan öğretmenlerin öğrenme merkezlerinin fiziki alanı ile ilgili görüşleri incelendiğinde öğretmenlerden bazıları öğrenme merkezlerinin fiziki alanının yeterli (f:7), bazıları kısmen yeterli (f:7), bazıları ise yetersiz (f:7) olduğunu ifade etmiştir. Öğretmenlerden bazıları görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

Ö7 (yeterli): “Öğrenme merkezleri çocukların rahat hareket edebilmelerine olanak sağlayacak şekildedir.”

Ö18 (kısmen yeterli) : “Fiziki özellikleri çok yeterli değil sınıfımızda yani ben isterdim ki daha geniş alanlarda daha bol materyallerle öğrenme merkezleri oluşturulsun yani mesela bir dramatik oyun merkezi ile blok merkezi bazen iç içe girmiş de olabiliyor. Öğrenci sayısı da sınıflarımızda fazla olduğu için bir evcilik merkezi ile bazen kitap merkezi bile iç içe girmiş olabiliyor. Ne kadar ayırsak da alan dar olduğu için yan yana bitişik bir şekilde çocuklar oynamaya çalışıyorlar.”

Ö3 (yetersiz) : “Şöyle yeterli malzemeye maalesef sahip değiliz. Biraz sınıf alanı olarak küçük olduğu için bazen öğrenme merkezlerinde sıkıntı yaşıyoruz yani alan olarak.”

3.4. Öğrenme Merkezlerinin Kullanılma Zamanları ve Sürelerine İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü sorusu “Öğrenme merkezlerinin kullanılma zamanları ve süreleri nasıldır?” şeklindedir. Bu sorunun cevabını bulmak için anketten yararlanılmıştır. Öğretmenlerin verdikleri cevapların frekansları hesaplanarak Tablo 10’da ve 11’de sunulmuştur:

Tablo 10.

Öğrenme Merkezlerinin Kullanılma Zamanları İlişkin Bulgular

Öğrenme merkezlerinin kullanılma zamanları	f	%
Güne başlama zamanı	41	56.9
Oyun zamanı	12	16.7
Etkinlik zamanı	11	15.3
Günü değerlendirme zamanı	3	4.2
Serbest zaman	44	61.1
Güne başlama zamanı	41	56.9

Öğrenme merkezlerinin kullanılma zamanları ile ilgili olarak öğretmenlerin 41’i güne başlama zamanında, 12’si oyun zamanında, 11’i etkinlik zamanında, 3’ü günü değerlendirme zamanında, 44’ü ise serbest zamanda kullandıklarını belirtmiştir. Bu bulgulara göre öğrenme merkezleri en çok serbest zamanda ve güne başlama zamanında kullanılmaktadır.

Tablo 11.

Öğrenme Merkezlerinin Kullanılma Süreleri İlişkin Bulgular

Öğrenme merkezlerinin kullanılma süresi	f	%
15 dakikadan az	4	5.6
16-25 dakika	26	36.1
26-35 dakika	18	25.0
36-45 dakika	19	26.4
45 dakikadan fazla	5	6.9

Öğrenme merkezlerinin kullanılma zamanları ile ilgili olarak öğretmenlerin 4’ü 15 dakikadan az; 26’sı 16-25 dakika; 182i 26-35 dakika; 19’u 26-45 dakika ve 5’i 45 dakikadan fazla kullandıklarını ifade etmiştir. Bulgular öğretmenlerin öğrenme merkezlerini en çok 16-25 dakika kullandıklarını göstermektedir.

3.5. Öğrenme Merkezlerinin Düzenlenme Sıklığına İlişkin Bulgular

Araştırmanın beşinci sorusu “Öğrenme merkezlerinin düzenlenme sıklığı nasıldır?” şeklindedir. Bu sorunun cevabını bulmak için anketten yararlanılmıştır. Öğretmenlerin verdikleri cevapların frekansları hesaplanarak Tablo 12’de sunulmuştur:

Tablo 12.

Öğrenme Merkezlerinin Düzenlenme Sıklığına İlişkin Bulgular

Öğrenme merkezlerini düzenleme sıklığı	f	%
Hafta bir	25	34.7
Ayda bir	30	41.7
Dönemde bir	14	19.4
Yılda bir	3	4.2
Düzenlemem	0	0

3.6. Öğrenme Merkezlerinin Kullanılmasında Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Bulgular

Araştırmanın altıncı sorusu "Öğrenme merkezlerinin kullanılmasında karşılaşılan sorunlar nelerdir?" şeklindedir. Bu sorunun cevabını bulmak için anketten ve görüşmelerden yararlanılmıştır. Öğretmenlerin verdikleri cevapların frekansları hesaplanarak Tablo 13'te sunulmuş ve görüşmelerden doğrudan alıntılarla desteklenmiştir.

Tablo 13.

Öğrenme Merkezlerinin Kullanılmasında Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Bulgular

Öğrenme merkezlerinin kullanılmasında karşılaşılan sorunlar	f	%
Fiziksel alan yeterli değildir.	21	29.2
Materyal eksikliği bulunmaktadır.	35	48.6
Sınıf mevcudu kalabalıktır.	15	20.8
Öğrenme merkezleri birbirine çok yakındır.	19	26.4
Günlük etkinliklerden dolayı zaman kalmamaktadır.	5	6.9

Tablo 13 incelendiğinde öğretmenlerin öğrenme merkezlerinin kullanımında en çok karşılaştıkları sorun materyal eksikliğidir (f: 35). Bu sorunu öğrenme merkezlerinin fiziki alanlarının yetersizliği (f: 21); öğrenme merkezlerinin birbirine çok yakın olması (f: 19) ve sınıf mevcudunun kalabalık olması (f: 15) takip etmektedir. En az karşılaşılan sorun ise günlük etkinliklerden dolayı zaman kalmamasıdır (f: 5). Öğretmenlerle yapılan görüşmelerin analizinden elde edilen bulgularda da temel sorunların materyal eksikliği (f: 9) ve fiziki alanlarının yetersizliği (f: 8) olduğu belirlenmiştir. Öğretmenlerin görüşmelerde belirttiği diğer sorunlar ise aynı merkeze yoğun ilgi gösterilmesi (f: 5) ve öğretmen meslek bilgisinin yeterli olmaması (f. 2) ve okulda ve evde benzer materyallerin bulunmasıdır (f:1).

Çalışmaya katılan bazı öğretmenlerin öğrenme merkezlerinin kullanımında yaşadıkları sorunlarla ilgili görüşleri şöyledir:

Ö3: "…yeterli materyal çocuk sayısına göre yok. Çeşit noktasına maalesef sıkıntılarımız var. Biz öğretmenler olarak ne kadar tamamlamaya çalışsak da ancak belli bir yere kadar bunu tamamlayabiliyoruz maalesef. Bu konu da maalesef sıkıntılı."

Ö16: "…Materyalde eksik, sınıfın büyüklüğü de çok önemli, çünkü sınıfımıza öğrenci olarak 25 öğrenci alıyorsak 25 öğrencinin olduğu bir ortamda aynı zamanda birçok merkezde olması, en azından 6 merkezimiz var, bunları yerleştirmek ve korumak çok zor oluyor…"

Ö18: "Alanın darlığı en çok karşılaştığımız sorun. Bir de şeyle çok karşılaşabiliyoruz; birden çok öğrenci aynı merkezde oynamak isteyebiliyor yani on öğrenci birden blok merkezinde oynamak isteyebiliyor. O yüzden bir yoğunlaşma oluyor orada. Ayırmaya çalışıyoruz beş öğrenci, beş öğrenci yönlendirmeye çalışıyoruz ama o zaman da aklı orada kalıyor, bizi biraz zora sokuyor."

3.7. Öğrenme Merkezlerinin Daha Nitelikli Olması İçin Öğretmenler Önerilerine İlişkin Bulgular

Araştırmanın yedinci sorusu "Öğrenme merkezlerinin daha nitelikli olması için öğretmenlerin önerileri nelerdir?" şeklindedir. Bu sorunun cevabı görüşmelerden toplanan verilerin analizi ile elde edilmiş ve Şekil 1'de sunulmuştur.

Şekil 1.

Öğrenme Merkezlerinin Daha Nitelikli Olması İçin Öğretmenler Önerilerine İlişkin Bulgular

Şekil 1'e göre öğrenme merkezlerinin daha nitelikli olması için öğretmenler: Materyal sayısı ve çeşitliliğini arttırma (f: 15); Yeterli fiziki alan sağlanması (f: 8); Maddi imkânların arttırılması (f: 3); Sınıf mevcudunun azaltılması (f: 3); Materyallerin yenilenmesi (f:3); Doğal malzeme tercihi (f:1); Öğrenme merkezlerinin sadeleştirilmesi (f:1); Öğretmenlere gerekli mesleki bilgilerin kazandırılması (f:1) ve Belirli gün ve haftalara uygun düzenleme yapılması (f:1) önerilerinde bulunmuşlardır. Çalışmaya katılan öğretmenlerin öğrenme merkezlerinin niteliğini arttırma ile ilgili bazı önerileri şöyledir:

Ö14: "O merkezlere uygun tamamen donanıma sahip, öğrenme merkezlerini yönlendirecek hem materyal hem uyarıcılar hem de fizik ortamın oluşturulmuş olması lazım. Birçok öğretmen merkezlerin ne işe yaradığı ile ilgili sıkıntı yaşıyor ve merkezlere ilgiyi tam oturtamadığı için de öğrenciye ne vereceğini düşünüyorsunuz ister istemez. Böyle olduğu zaman bu da merkezlerin çok amacına ulaştığını düşündürmüyor."

Ö11: "Öğrenci mevcutlarının az olması, kırılan materyallerin yenilenmesi, sınıfın fiziksel koşularının daha kullanışlı hale getirilmesi."

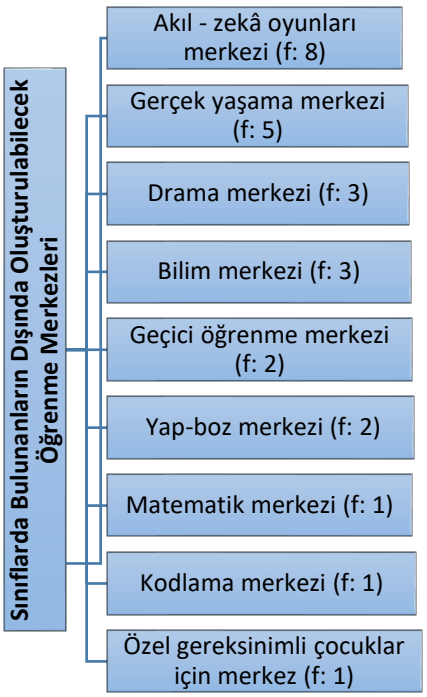
Ö10: "Öğrenme merkezlerine daha fazla alan ayırarak ve dayanıklı bol malzeme sağlayarak daha nitelikli hale getirebiliriz."

3.8. Sınıflarda Bulunanların Dışında Oluşturulabilecek Öğrenme Merkezlerine İlişkin Bulgular

Araştırmanın sekizinci sorusu "Sınıflarda bulunanların dışında hangi öğrenme merkezleri oluşturulabilir? Neden?" şeklindedir. Bu sorunun cevabı görüşmelerden toplanan verilerin analizi ile elde edilmiş ve şekil 2'de sunulmuştur.

Şekil 2.

Sınıflarda Bulunanların Dışında Oluşturulabilecek Öğrenme Merkezlerine İlişkin Bulgular

Şekil 2'ye göre çalışmaya katılan öğretmenler sınıfta bulunan öğrenme merkezleri dışında Akıl - zekâ oyunları merkezi (f: 8); Gerçek yaşama merkezi (mutfak, tamir, yapı-inşa, bahçe-bitki yetiştiriciliği) (f: 5); Drama merkezi (f: 3); Bilim merkezi (f: 3); Geçici öğrenme merkezi (f: 2); yap-boz merkezi (f: 2); matematik merkezi (f: 1); kodlama (f: 1); Özel gereksinimli çocuklar için merkez (f: 1) önerilerinde bulunmuşlardır. Öğretmenlerden bazıları bu önerilerini şu şekilde belirtmiştir:

Ö8: "Tamir köşeleri(erkeklerin ilgi alanı olduğu için), puzzle köşesi, zeka oyunları(bilişsel anlamda çocukları destekleyeceğini düşündüğüm için.)"

Ö9: "Akıl ve satranç oyunlarına çocuklar ilgi duydukları için bu merkezlerde uzun vakit geçirirler, strateji becerilerini geliştirirler ve işbirliğini öğrenirler."

Ö13: "Dikkat geliştirme (akıl oyunları) merkezi çocukların zihinlerini geliştirdiği için çocuğun dikkatini toplayıp bilgileri özümsediği dikkat çekici oyuncaklar bulundurulabilir. Geçici farklı merkezler ve çocukların ilgilerine göre merkezler oluşturulabilir."

Ö14: "Biraz daha yenilikçi yaklaşmak adına artık yeni bilgiler öğrenme adına kodlama merkezi olabilir. Özel eğitim gereksinimi olan öğrencilerimize yönelik merkezlerin olması gerektiğini düşünüyorum madem merkezler olacak ve devam edecekse. Bir de çocukların yaratıcılığını ön plana çıkartacak merkezler olabilir.

4. Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Eğitimin niteliğini arttırmada iyi hazırlanmış eğitim programları kadar, eğitim programlarına uygun olarak tasarlanmış eğitim ortamlarına da gereksinim vardır. Eğitim programlarının amaçlarına ulaşabilmesi için yapılacak planlama ve uygulamalarda eğitim programının amaçlarına göre düzenlenmiş eğitim ortamlarının önemi büyüktür. Ülkemizde uygulanan okul öncesi eğitim programı gelişmiş öğrenme deneyimleri yoluyla okul öncesi dönemdeki tüm çocukların sağlıklı büyüme ve gelişimini desteklemek, öğrencilere yardımcı olarak onların bilişsel, sosyal-duygusal, fiziksel ve dilsel gelişimlerini en üst düzeye çıkarmak, çocuklara temel özbakım becerilerini edindirmek ve onları bir üst eğitim kademesine hazırlamayı

amaçlamaktadır (MEB, 2013). Bu amaçlar doğrultusunda programda yer alan kazanımların ve becerilerin kazandırılmasında öğrenme merkezleri önemli bir araçtır. Öğrenme merkezleri, çocukların ilgi ve ihtiyaçlarına göre düzenlenmiş, farklı öğrenme fırsatları sunan alanlar olarak tanımlanabilir. Bu merkezler, çocukların gelişimlerinin tüm alanlarında ilerlemelerine katkıda bulunur. Öğrenme merkezleri, çocukların farklı alanlarda deneyimler edinmelerine ve farklı öğrenme stratejileri geliştirmelerine; çocukların farklı alanlarda deneyimler edinmelerine ve ilgi alanlarına göre seçim yapmalarına; çocukların aktif olarak öğrenmelerine ve bilgiyi kendi deneyimleri yoluyla edinmelerine; kendi ilgi ve meraklarına göre seçimler yapmalarına, işbirliği ve paylaşma becerilerini geliştirmelerine, problem çözme becerilerini güçlendirmelerine ve kendilerini ifade etmelerine olanak tanır.

Bu araştırmada gözlem, anket ve görüşme yoluyla anaokullarındaki dersliklerde hangi öğrenme merkezlerinin bulunduğu, bu merkezlerin fiziki özellikleri, düzenleme sıklıkları, kullanılma zamanları ve süreleri, karşılaşılan sorunlar ve niteliği arttırmak için öğretmen önerileri ile oluşturulabilecek farklı öğrenme merkezleri araştırılmıştır.

Anaokulu ve anasınıflarında bulunması gereken öğrenme merkezleri; fen, blok, müzik, kitap, dramatik oyun ve sanat merkezidir. Gözlem yoluyla incelenen 72 dersliğin 69'nda blok merkezi; 65'inde kitap merkezi; 56'sında sanat merkezi; 55'inde dramatik oyun merkezi; 41'inde fen merkezi; 39'nda müzik merkezi bulunmaktadır. Bu bulgulara göre dersliklerde en çok blok ve kitap merkezi, en az fen ve müzik merkezi bulunmaktadır. Bu merkezlerden farklı olarak 5 derslikte matematik, 3 derslikte evcilik, 2 derslikte trafik, 2 derslikte kozmik ve dil köşesi, bir derslikte ise yap-boz köşesi bulunmaktadır. Bazı öğretmenlerin farklı öğrenme merkezleri oluşturması, öğrencilerin motivasyonu, öğrenmeye yönelik tutumları açısından oldukça önemlidir. Farklı öğrenme merkezleri öğrencilerin öğrenmeye yönelik ilgilerini arttırma ve canlı tutmada etkili bir yöntemdir. Bu araştırma bulgularına göre incelenen anasınıflarında blok, kitap, sanat, dramatik oyun, fen ve müzik merkezlerine yer verilmekte, farklı öğrenme merkezlerine daha az yer verilmektedir. Ögelman ve Karakuzu'nun (2016) okul öncesi eğitim kurumlarındaki öğrenme merkezlerini incelediği çalışmada benzer olarak anasınıflarında en fazla blok, kitap, drmatik oyun ve sanat merkezlerinin bulunduğunu, geçici ilgi merkezlerine pek ver verilmediğini belirlemiştir. Benzer olarak Aktın ve Aşçı'nın (2021) anasınıflarını incelediği araştırmada, öğretmenlerin okul öncesi eğitim programında önerilen öğrenme merkezlerini oluşturdukları ve bunların dışına pek çıkmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Aynı şekilde Dülgeroğlu ve Gunindi'nin (2022) yaptığı çalışmada incelenen anasınıflarında en çok blok ve kitap merkezlerine yer verildiği, farklı öğrenme merkezlerinin olmadığı belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin 71'i öğrenme merkezlerini internetten yararlanarak, velilerin yardımıyla ve öğrencilerle birlikte oluşturmaktadır. Öğretmenlerin 56'sı okuldaki öğretmen arkadaşlarının yardımıyla oluşturmakta, 46'sı ise kendi başına oluşturmaktadır. Öğretmenlerin sadece 28'i okul idaresinden yardım aldığını belirtmiştir. Öğrenme merkezlerini sponsor yardımıyla oluşturan öğretmen bulunmamaktadır. Bu bulgu öğretmenlerin öğrenme merkezlerini farklı ve çeşitli kaynaklardan ve kişilerden yardım alarak yaptığını göstermektedir. Öğretmenlerin bu merkezleri işbirliği içinde oluşturması, öğrenme merkezlerinin niteliğini arttırmaya yardımcı olabilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğu eğitim ortamında öğrenme merkezlerinin fiziki alanın ve materyallerini yetersiz olduğu görüşündedir ve bu durumun uygulamada en fazla karşılaşılan sorun olduğunu belirtmişlerdir. Bu bulgu sınıfta yapılan gözlem bulguları ile de paraleldir. Fiziki alanın yetersizliği öğrenme merkezlerinin birbirine çok yakın olmasına neden olmakta ve bu da karşımıza bir sorun olarak çıkmaktadır. Öğretmenler karşılaştıkları bu sorunları sınıf mevcutlarıyla da ilişkilendirmekte ve öğrenme merkezlerinin kullanımda niteliği arttırmak için bu sorunların giderilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Öğrenme merkezleri ile ilgili yapılan çalışmalarda araştırmanın bu bulgusunu destekleyen birçok araştırmaya rastlamak mümkündür (Aysu ve Aral 2016, Güzelyurt ve ark., 2019; Özsırkıntı ve ark.,2014; Sazlı, 2019; Şahin, 2020).

Araştırmanın bulgularına benzer olarak Aysu ve Aral'ın (2016), yaptığı araştırmada merkezleri oluşturmaya etkisi olan faktörlerin başında sınıfın fiziki alanı ve materyal yetersizliği olduğu belirlenmiştir. Aynı şekilde Özsırkıntı ve ark.'nın (2014) Adana ilindeki 73 okul öncesi öğretmeni ile yaptığı çalışmada öğretmenlerin dersliklerin fiziksel yapısı ve sınıf mevcudu nedeniyle sınıflarda öğrenme merkezleri oluşturmakta sorun yaşadıkları ortaya çıkmıştır. Benzer olarak Demirci ve Şıvgın'nın (2017) 24 okul öncesi öğretmeni ile yaptığı görüşmelerde de öğretmenler öğrenme merkezilerini düzenlerken fiziksel alanın ve materyallerin yetersizliği nedeniyle problem yaşadıklarını belirtmiş, sınıfın fiziki özellikleri ve materyallerin öğrenme merkezleri için önemine dikkat çekmiştir. Farklı yıllarda ve yerlerde yapılan araştırmalar bu sorunların zamanla çözülmediğini hala sürdüğünü şeklinde yorumlanabilir. Okul öncesi için hazırlanan eğitim programında bulunan kazanımların ve becerilerin kazandırılmasında etkin bir role sahip olan öğrenme merkezlerinde yaşanan bu sorun, programda yer alan kazanım ve becerilerin eksik veya yetersiz olarak kazandırılmasına; çocukların ilgi ve yeteneklerinin keşfedilmesinde güçlük yaşanmasına; çocukların aktif öğrenmesinin kısıtlanmasına; çocukların motor gelişimi, dil gelişimi; bilişsel, sosyal ve duygusal gelişimlerinin olumsuz etkilenmesine ve öğretim hizmetinin niteliğinin düşmesine neden olabilir. McLennan (2011) öğrenme merkezlerinin niteliğini arttırmada fiziki koşulların ve materyallerin önemli faktörler olduğunu belirtmektedir. Rentzou (2014) de okul öncesi eğitim kurumların fiziksel ortamının önemini vurgulamakta ve fiziksel ortamın programın öğrenme hedeflerine ulaşmayı sağalmada katkısı olduğunu ve bunun göz ardı edilemeyecek bir faktör olduğunu belirtmektedir.

Sınıf içerisinde öğrenme merkezlerinin oluşturulmasında fiziki alanın önemi çok büyüktür ve bu göz ardı edilecek bir faktör değildir. Ancak MEB'in 2013 okul öncesi eğitim programında "Fiziksel alanın daha sınırlı olduğu sınıflarda tüm öğrenme merkezlerinin yer alması mümkün olmayabilir. Bu gibi durumlarda mevcut öğrenme merkezleri birden fazla işlevi karşılayacak şekilde düzenlenebilir." açıklamasına yer vermiştir. Bu açıklama programın esnek yapısına uygun olmakla birlikte öğretmen seçenek de sunmaktadır.

Eğitim ortamlarında öğrenme merkezlerinin fiziksel alanlarının ve materyallerinin yetersizliği bulgusu, öğretim kalitesini etkileyen temel sorunlardan biri olduğunu ortaya koymaktadır. Literatür, fiziksel alan kısıtlamalarının öğrencilerin bireysel ve grup etkinliklerine yeterince katılım göstermesini engellediğini ve öğrenme merkezlerinin amaçlanan etkililiğe ulaşmasını zorlaştırdığını destekler. Özellikle sınıf mevcutlarının fazla olması, öğrencilerin serbest hareket alanlarını kısıtlayarak öğrenme merkezleri arasındaki mesafeyi daraltır ve gürültü gibi olumsuz etkilere yol açar (Lippman, 2010).

Amerikan Ulusal Eğitim İstatistikleri Merkezi (NCES), sınıfların fiziksel düzeninin öğrencilerin öğrenme deneyimlerini doğrudan etkilediğini göstermektedir. Öğrenme merkezleri arasındaki yetersiz alan, öğrencilerin merkezde odaklanmasını ve etkin bir şekilde etkileşimde bulunmasını zorlaştırır. Bu tür sınırlamalar aynı zamanda öğretmenlerin etkili yönetim ve rehberlik sağlamasını da güçleştirir. Örneğin, sınıfın sıkışık düzeni veya materyal eksikliği, öğrencilerin bireysel öğrenme ihtiyaçlarına uygun faaliyetlere katılımını azaltabilir ve öğretmenlerin gruplar arası gözlem yapmasını zorlaştırabilir.

Öğretmenlerin bu durumu sınıf mevcudu ile ilişkilendirmesi de dikkat çekicidir. Araştırmalar, sınıf mevcudunun azalmasının, öğretmenlerin öğrencilerle daha bireysel etkileşimde bulunabilmesine ve öğrenme merkezlerinin amacına uygun şekilde kullanılabilmesine katkı sağladığını göstermektedir. Bu bağlamda, daha geniş ve nitelikli materyal ile donatılmış öğrenme merkezleri, öğrencilerin öğrenme deneyimlerine olumlu bir katkı sunabilir ve sınıf ortamının genel niteliğini iyileştirebilir (Barrett et al., 2015).

Öğrenme merkezlerinin adları ve sembolleri farklı renklerde hazırlanarak, çocukların görebileceği şekilde yapıştırılma durumu ile ilgili olarak yapılan gözlemde blok merkezlerinin 49'unun; kitap merkezlerinin 51'nin; müzik merkezlerinin 56'sının; sanat merkezlerinin 51'nin;

fen merkezlerinin 54'sinin, dramatik oyun merkezlerinin 49'unun adı ve sembolü çocukların görebileceği şekilde yapıştırılmamıştır. Bu bulgulara göre gözlem yapılan dersliklerin çoğunda öğrenme merkezlerinin adları ve sembolleri farklı renklerde hazırlanarak, çocukların görebileceği şekilde yapıştırılmamıştır. Ögelman ve Karakuzu'nun (2016) farklı okullarda bulunan 20 anasınıfı inceledikleri araştırmada öğrenme merkezlerinin yazı ya da resimle etkilenmesinin yetersiz olduğu belirlenmiştir. Öğrenme merkezlerinin adlarının ve sembollerinin farklı renklerde hazırlanarak yapıştırılması, öğrencinin dikkatini ve ilgisini çekmesi, öğrenme merkezini anlamasını sağlaması, kimseden yardım almadan bağımsız olarak öğrenme merkezini seçmesini kolaylaştırma açısından oldukça önemlidir. Öğrenme merkezlerinin adları ve sembollerinin farklı renklerde hazırlanarak, çocukların görebileceği şekilde yapıştırılması, çocukların öğrenme merkezlerini daha kolay fark etmelerine, anlamalarına, bağımsızlıklarını geliştirmelerine ve öğrenme merkezlerinin düzenlenmesini kolaylaştırmalarına yardımcı olur. Bu bulgu, öğrenme merkezlerinin çocukların dikkatini çekecek şekilde etiketlenmemesinin, öğrenme ortamlarının etkili kullanımını sınırlandırabileceğini göstermektedir. Simon ve Nemeth'in (2013) yaptığı bir çalışmada, sınıf ortamındaki görsel ve işitsel uyaranların çocukların alan farkındalığını geliştirdiği, dikkat süresini artırdığı ve öğrenme alanlarını aktif kullanmalarına destek olduğu belirtilmektedir. Bu bağlamda, gözlem bulguları, çocukların ilgi ve dikkatini çekmek için öğrenme merkezlerinin isim ve sembollerinin daha görünür bir şekilde ve farklı renklerde hazırlanması gerektiğine işaret etmektedir.

Öğrenme merkezindeki dolaplar/raflar çocukların boyuna uygunluğu ile ilgili yapılan gözlemde blok merkezlerinin 67'sinin; kitap merkezlerinin 60'nın; müzik merkezlerinin 36'sının; sanat merkezlerinin 51'nin; fen merkezlerinin 31'inin, dramatik oyun merkezlerinin 49'nun dolaplarının ve raflarının çocukların boyuna uygun olduğu belirlenmiştir. Bu bulgulara göre incelenen dersliklerin çoğunda öğrenme merkezindeki dolapların/rafların çocukların boyuna uygunluğunun dikkate alındığı söylenebilir. Çocukların kendi başlarına öğrenme materyallerine ulaşabilmeleri için, bu materyallerin çocukların boyuna uygun olması gerekir. Dolaplar/raflar çok yüksekse, çocuklar materyallere ulaşabilmek için yetişkinlerin yardımını almak zorunda kalır. Bu, çocukların bağımsızlıklarını geliştirmelerine engel olur ve onların kendilerini yetersiz hissetmelerine neden olabilir. Öte yandan, dolaplar/raflar çok alçaksa, çocuklar materyallere ulaşabilmek için eğilmek veya uzanmak zorunda kalır. Bu, çocukların yaralanmalarına neden olabilir. Bu nedenle, öğrenme merkezindeki dolaplar/raflar çocukların boyuna uygun olmalıdır. Bu sayede, çocuklar kendi başlarına öğrenme materyallerine ulaşabilir ve bağımsızlıklarını geliştirebilir.

Öğrenme merkezileri birbirinden bantla/farklı renklerdeki yer döşemesi ya da halı ile ayrılma durumu ile ilgili yapılan gözlemde blok merkezlerinin 27'sinin; kitap merkezlerinin 6'sının; müzik merkezlerinin 1'inin; sanat merkezlerinin 2'sinin; fen merkezlerinin 1'inin, dramatik oyun merkezlerinin 23'nün diğer merkezlerden ayrıldığı belirlenmiştir. Bu bulgular gözlem yapılan dersliklerde blok ve dramatik oyun merkezlerinin bir kısmının diğer merkezlerden ayrıldığını, diğer merkezlerin ise ayrılmadığını göstermektedir. Bu durum öğrencilerin dikkatinin dağılmasına, odaklanma güçlüğü yaşamalarına, farklı merkezlerdeki etkinliklerden rahatsız olmalarına neden olabilir.

Öğrenme merkezleri konumlandırılırken sesli ve sessiz çalışılarak merkezler dikkatte alınma durumu ile ilgili yapılan gözlemde blok merkezlerinin 34'nde; kitap merkezlerinin 18'inde; müzik merkezlerinin 18'inde; sanat merkezlerinin 40'ında; fen merkezlerinin 27'sinde, dramatik oyun merkezlerinin 31'nde bu durumun dikkate alındığı belirlenmiştir. Bu bulgular gözlem yapılan dersliklerde özellikle çok gürültü ve ses olan müzik merkezlerinde ve sessizliğe ihtiyaç duyulan kitap merkezlerinde bu durumun çok az dikkate alındığını göstermektedir. Bu durumda öğrenciler farklı merkezlerdeki etkinliklerden rahatsız olabilir, yaptıkları etkinliğe odaklanmada zorlanabilir, dikkatler dağılacağı için öğrenme etkinlikleri verimsiz geçebilir.

Öğrenme merkezlerinin kullanılma zamanları ile ilgili olarak öğretmenlerin 41'i güne başlama zamanında, 12'si oyun zamanında, 11'i etkinlik zamanında, 3'ü günü değerlendirme zamanında, 44'ü ise serbest zamanda kullandıklarını belirtmiştir. Bu bulgulara göre öğrenme merkezleri en çok serbest zamanda ve güne başlama zamanında kullanılmaktadır. Merkezlerin en çok bu zamanda kullanılması, öğrencilerin daha enerjik olması ve böylelikle etkinliklere daha aktif katılabilmesi öğrenme açısından olumlu katkılar sunabilir. Böylece öğrenciler yapacakları etkinliğe daha rahat odaklanabilir.

Öğrenme merkezlerinin kullanılma zamanları ile ilgili olarak öğretmenlerin 4'ü 15 dakikadan az; 26'sı 16-25 dakika; 18'i 26-35 dakika; 19'u 36-45 dakika ve 5'i 45 dakikadan fazla kullandıklarını ifade etmiştir. Bulgular öğretmenlerin öğrenme merkezlerini en çok 36-45 dakika kullandıklarını göstermektedir. Bir öğrenme merkezinin kullanılma süresi öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına, meraklarına, yaşlarına göre değişiklik gösterebilir. Sınıf içerisinde öğretmenler öğrencilerin öğrenme ihtiyaçlarını, ilgilerini ve bireysel farklılıklarını göz önünde bulundurarak bu süreyi belirleyebilir. Erşan'ın (2011) bağımsız anaokullarındaki 40 öğretmenle yaptığı çalışmada öğretmenlerin öğrenme merkezlerini genellikle ilk etkinlik olarak serbest zaman etkinliklerinde ve yaklaşık bir saat kullanılacak şekilde planlama yaptıklarını belirlemiş olması, araştırmanın bulgularını desteklemektedir.

Öğrenme merkezlerinin düzenlenme sıklığı ile ilgili olarak öğretmenlerin 25'i haftada bir; 30'u ayda bir; 14'ü dönemde bir; 3'ü yılda bir düzenlediğini belirtmiştir. Öğrenme merkezlerini hiç düzenlemem diyen öğretmen bulunmamaktadır. Bu durumda öğretmenler öğrenme merkezlerini en çok ayda bir ve haftada bir düzenlemektedir. Öğrenme merkezlerine yeni materyallerin eklenmesi ya da merkezin yeniden farklı bir şekilde düzenlenmesi, öğrencinin o merkeze yönelik ilgisini ve merakını arttırmayı, öğrenme isteğini canlı tutmayı sağlayabilir. Altay'ın (2018) 122 okul öncesi öğretmeni ile yürüttüğü çalışmada, öğretmenler öğrenme merkezlerini kısa aralıklarla yeniden düzenlemenin öğrencilerin ilgilerini canlı tutacağını ve bu düzenlemelerin yapılırken öğrenci görüşlerinin de alınması gerektiğini vurgulamıştır.

Öğrenme merkezlerinin daha nitelikli olması için öğretmenler: materyal sayısı ve çeşitliliğini arttırmayı; yeterli fiziki alan sağlanmasını; maddi imkânların arttırılmasını; sınıf mevcudunun azaltılmasını; materyallerin yenilenmesini; doğal malzeme tercih edilmesini; öğrenme merkezlerinin sadeleştirilmesini önermişlerdir. Bu öneriler öğrenme merkezlerinin niteliğini arttırabilir. Böylece öğrencilerin öğrenme ihtiyaçlarının giderilmesi kolaylaşabilir. Davis ve ark., (2011) tarafından yapılan bir çalışma, sınıflarda çeşitli ve kaliteli materyallerin bulunmasının çocukların keşif ve deneyim yoluyla öğrenmesini desteklediğini belirtir. Bu araştırmacılar, doğal malzemelerin özellikle erken çocukluk döneminde duyu gelişimini teşvik ettiğini ve çevreyle bağ kurmalarına yardımcı olduğunu vurgulamaktadır. Bu doğrultuda, öğretmenlerin doğal materyal kullanımını önermeleri çocukların merak ve yaratıcılığını artırabilir.

Çalışmaya katılan öğretmenler sınıfta bulunan öğrenme merkezleri dışında Akıl - zekâ oyunları merkezi; Gerçek yaşama merkezi (mutfak, tamir, yapı-inşa, bahçe-bitki yetiştiriciliği); Drama merkezi; Bilim merkezi; Geçici öğrenme merkezi; yap-boz merkezi; matematik merkezi; kodlama; Özel gereksinimli çocuklar için öğrenme merkezi oluşturulabileceği önerilerinde bulunmuşlardır. Bir anasınıfında hangi merkezlerin oluşturulması gerektiği okul öncesi eğitim programında belirtilmiştir. Bu merkezlerin dışında yeni bir öğrenme merkezi eklemek için öncelikle öğrencilerin hangi konulara ilgi duyduğu belirlenmelidir. Daha sonra sınıfın fiziksel koşulları dikkate alınmalı, gerekli materyaller hazırlandıktan sonra öğrencilerle yeni bir öğrenme merkezi oluşturulmalıdır. Öğrencilerle oluşturulacak yeni öğrenme merkezleri, öğrencilerin öğrenmeye olan ilgisini ve isteğini arttırmada etkili olabilir.

Çıkar Çatışması Bildirimi

Yazar(lar), bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve/veya yayınlanmasına ilişkin herhangi bir potansiyel çıkar çatışması beyan etmemiştir.

Destek/Finansman Bilgileri

Bu araştırma TÜBİTAK 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri (Proje No:1919B012219437) kapsamında TÜBİTAK tarafından finansal olarak desteklenmiştir.

Etik Kurul Kararı

Bu araştırma için Hitit Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu'dan (2023-97) etik izin alınmıştır.

Yapay Zeka Kullanımı Bildirimi

Yazarlar, bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve / veya yayınlanması için herhangi bir yapay zeka aracından faydalanmamıştır.

Kaynakça/References

Aktın, K., & Aşçı, A. (2021). Okul öncesi sınıflarında öğrenme merkezlerine yönelik öğretmen görüşleri. *Başkent University Journal of Education*, *8*(1), 57-66. https://buje.baskent.edu.tr/index.php/buje/article/view/298

Aktulun, Ö. U., & Kiziltepe, G. I. (2018). Using learning centers to ımprove the language and academic skills of preschool children. *World Journal of Education*, *8*(6), 32-44. https://doi.org/10.5430/wje.v8n6p32

Aljabreen, H. (2020). Montessori, Waldorf, and Reggio Emilia: A comparative analysis of alternative models of early childhood education. *International Journal of Early Childhood*, *52*(3), 337-353. https://doi.org/10.1007/s13158-020-00277-1

Altay, M. (2018). *Okul öncesi eğitim kurumlarında, öğrenme merkezlerinin düzenlenmesinin ve kullanılmasının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi* (Yayın No. 493116) [Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Aral, N., Kandır, A. & Can Yaşar, M. (2011).*Okul öncesi eğitim/okul öncesi eğitim programı* Ya-Pa Yayınları.

Aysu, B. & Aral, N. (2016). Okul öncesi öğretmenlerinin öğrenme merkezleri hakkındaki görüş ve uygulamalarının incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi, 24*(5), 2561-2574. https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefdergi/issue/27735/318061

Barrett, P., Davies, F., Zhang, Y., & Barrett, L. (2015). The impact of classroom design on pupils' learning: Final results of a holistic, multi-level analysis. *Building and environment*, *89*, 118-133. https://doi.org/10.1016/j.buildenv.2015.02.013

Copple, C., & Bredekamp, S. (2009). Developmentally appropriate practice in early childhood programs serving children from birth through age 8 (3rd ed.). National Association for the Education of Young Children (NAEYC).

Çakır, A. (2011). *Okul öncesinde ilgi köşelerinin düzenlenmesinin ve kullanılmasının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi* (Yayın No. 308952) [Yüksek Lisans Tezi, On Sekiz Mart Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Çelebi Öncü, E. (2017). Okul öncesi çocuklarının sınıflarında yapılandırdıkları öğrenme merkezlerinin incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi, 25*(2), 1-15. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/304923.

Davis, P., Peters, A., & Bergman, J. (2011). Material Variety in Early Learning Environments: Impact on Child Development. *Early Childhood Education Journal, 39(*2), 115-126.

Demirci, F. G., & Şıvgın, N. (2017). Okul öncesi öğretmenlerinin öğrenme merkezleri ile ilgili uygulama ve görüşleri. *Electronic Turkish Studies*, *12*(18), 271-292. http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies .

Dülgeroğlu, Ş. T., & Günindi, Y. (2022). Okul öncesi eğitim kurumlarında öğrenme merkezlerinin sınıflara yansıması: Aksaray ili örneği. *Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 6*(1), 79-97. https://doi.org/10.38122/ased.61.5

Erşan, E. (2011). *Okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin ilgi köşelerinde serbest oyun etkinlikleri ile ilgili görüş ve uygulamalarının incelenmesi* (Yayın No. 298406) [Doktora Tezi Gazi Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Epstein, A. S. (2007). The intentional teacher: Choosing the best strategies for young children's learning. National Association for the Education of Young Children (NAEYC).

Goldstein, P. A., & Randolph, K. M. (2017). Preschool through grade 1: word play: promoting vocabulary in learning centers. *YC Young Children*, *72*(1), 66-73. https://www.jstor.org/stable/90001492

Güzelyurt, T. , Dayanan, F. , Ahmetoğlu, A. & Çakır, S. (2019). Okul öncesi öğretmenlerinin öğrenme merkezlerine ilişkin görüşleri. *Uluslararası Ders Kitapları ve Eğitim Materyalleri Dergisi, 2* (1) , 62-75. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/728917

Köksal, O. , Dağal, A. & Duman, A.(2016). Okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitim programı hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi. *The Journal Of Academic Social Science Studies. International Journal Of Social Science 46,* 379-394. http://dx.doi.org/10.9761/JASSS3395

Lippman, P. C. (2010). Can the physical environment have an impact on the learning environment?. CELE Exchange, Centre for Effective Learning Environments 2010. OECD. https://dx.doi.org/10.1787/5km4g21wpwr1-en

Mark Brown & Doris Bergen (2002). Play and social interaction of children with disabilities at learning/activity centers in an inclusive preschool. *Journal of Research in Childhood Education, 17* (1), 26-37. https://doi.org/10.1080/02568540209594996

McLennan, D. P. (2011). Meeting standards in the changing landscape of today's kindergarten. *Young Children, 66*(4), 106-111. https://www.proquest.com/openview/3a058ce0601d95e4a942a40a06b9e6a1/1?pq-origsite=gscholar&cbl=27755

MEB. (2013). *Okul öncesi eğitim programı.* Milli Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü, Ankara. https://tegm.meb.gov.tr/dosya/okuloncesi/ooproram.pdf

Metin, Ş. (2017). Investigation of the practices in learning centers of pre-school education institutes. *Turkish Journal of Education, 6*(1), 1-16. https://doi.org/10.19128/turje.267357

Nager, N., & Shapiro, E. (2007). A progressive approach to the education of teachers: Some principles from Bank Street College of Education. *Occasional Paper Series*, *2007*(18), 1.

Orcan Kaçan, M., Dedeoğlu Aktuğ, N., Karaçelik, S. & Kimzan, İ. (2021). Okul öncesi sınıflarda öğrenme merkezlerinin incelenmesi*. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 8*(2), 436-451. https://doi.org/10.21666/muefd.761825

Ögelman, G. H. (2014). Okul öncesi eğitim kurumlarında serbest zaman etkinliklerinin gözlemlenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 11*(26), 125-138. https://dergipark.org.tr/tr/pub/mkusbed/issue/19572/208481

Ögelman, G. H., & Karakuzu, E. (2016). MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda belirtilen öğrenme merkezlerinin uygulamaya yansımalarının incelenmesi: Aydın ili örneği. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 6*(2), 73-98. https://dergipark.org.tr/tr/pub/kusbd/issue/25163/265818

Özsırkıntı, D., Akay, C.& Yılmaz Bolat, E. (2014). Okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitim programı hakkındaki görüşleri (Adana ili örneği), *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 15*(1), 313- 331. https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefad/issue/59467/854538

Özyürek, A., & Aydoğan, Y. (2011). Okul öncesi öğretmenlerinin serbest zaman etkinliklerine ilişkin uygulamalarının incelenmesi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 22*, 41- 58.

Özyürek, A., & Kılınç, N. (2015). Okul öncesi eğitim kurumlarındaki öğrenme merkezlerinin çocukların serbest oyun davranışları üzerine etkisi. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 5*(2), 125-138. https://dergipark.org.tr/tr/pub/sakaefd/issue/11218/133961

Pattillo, J., & Vaughan, E. (1992). *Learning Centers for Child-Centered Classrooms. NEA Early Childhood Education Series*. NEA Professional Library, PO Box 509, West Haven, CT .

Ramazan, O., Çiftçi, H. A., & Tezel, M. (2018). Okul öncesi sınıflarındaki öğrenme merkezlerinin durumunun belirlenmesi ve öğretmenlerin öğrenme merkezleri hakkındaki görüşlerinin incelenmesi. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, *2*(2), 213-233. https://doi.org/10.24130/eccd-jecs.196720182258

Rentzou, K. (2014). The quality of the physical environment in private and public infant/toddler and preschool Greek day-care programmes. *Early Child Development and Care*, *184*(12), 1861-1883. https://doi.org/10.1080/03004430.2014.891991

Sazlı, E. K. (2019). *Anasınıfı ve bağımsız anaokullarında bulunan öğrenme merkezlerinin öğretmen görüşlerine ve gözleme dayalı olarak incelenmesi* (Yayın No. 602554) [Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi- İstanbul]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Simon, M., & Nemeth, K. (2013). "Visual and Auditory Cues in Classroom Design: Impact on Young Learners' Engagement and Spatial Awareness" in *Journal of Early Childhood Research, 11*(3), 215-229.

Şahin, G. (2020). *Okul öncesi öğretmenlerinin öğrenme merkezlerine ilişkin görüşleri ve sınıf içi uygulamaları* (Yayın No. 6618063) [Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (16 baskı). Seçkin Yayıncılık, Ankara.

İletişim/Correspondence
Doç. Dr. Yeliz BOLAT,
yelizbolat@hitit.edu.tr.

Tuba CAMCI,
tubacamci0@gmail.com

Emre DEMİR,
emre64860@gmail.com

İlker TAŞÇI,
tasciilker802@gmail.com

Zeynep YÜKSEL,
zeynepyuksel0770@gmail.com